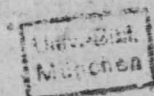

AD REVEREN-
 VM IN CHRISTO PATREM,
 DOMINVM VOLFGANGVM GRIESTETE-
 um, Præpositum & Archidiaconum Berch-
 tersgadensem & Ottingensem &c. Do-
 minum ac Patronum optimè de-
 se meritum, Gratulatio no-
 mine demandatæ Præ-
 posituræ Ottingen-
 gensis.

Scripta ab Andrea Waldnero
 Salisburgensi,

VIENNÆ AVSTRIÆ EX
 cudebat Michaël Zimmerman.

1871
München

RECHENKUNDE
VON
H. G. O. S. S. S.

AD REVEREN-
DUM IN CHRISTO PATREM,
D. Dominum Vuolfgangum Griesteterum Præ-
positum & Archidiaconum Berchtersgaden-
sem & Oettingensem: &c Elegia Io-
annis Secceruitij.

Quam procul Antistes cernis reuerende Thalamo
Ad tua non noto tecta subire pede:
Pannonicæ celebri venit hæc digressa Lycæo,
Hic ubi ceruleis præterit Ister aquis.
Quid ferat, expectas crocei non munera fili,
Nata nec Austriacis dulcia vina iugis.
Hæc & præterea quæ nauita multa per undas
Deuehit, ac varijs mercibus auget opes:
Pierijs sua fata negant adferre camœnis,
Sed preciosa tamen munera crede, ferunt.
Nam viget illarum virtus & gloria cantu,
Ad bona quæ magnum gloria calcar habet.
Insignesq; viros tollit sua fama per orbem
Nec sinit in mæstos prorsus abire rogos.
Hæc sunt, quæ superant statuas ac marmora regum
Structaq; Dedaleæ celsa theatra manu.
His nec Praxiteles, nec pingere doctus Apelles
Nec par Philiacus iactitet esse labor.

Omnia sunt æui varijs subiecta ruinis
Sola necem virtus, doctaq; Musa fugit.
Hoc etiam, reuerende Pater, nunc ipse docebis,
Exemplo poteris testis & esse tuo.
Nam quia virtutum studuisti acquirere palmam,
Hacq; tenes partum iam ratione decus:
Et te clarus honos, & leto gloria vultu
In superum sacra collocat æde patrem:
Iamq; nouos iterum titulos, noua iura capessis,
Premia dum pietas vberiora refert:
Ecce tibi comites gaudent incedere Muse,
Et nomen memori laude sonare tuum.
His quoq; nunc ducibus factum est, his crede Magistrum
Quod tuus hæc mittit candida scripta cliens.
Scripta quibus parto lætus gratatur honori,
Soluit & in laudes ora diserta tuas.
Et nunc Meonide, magni nunc plectra Maronis,
Siue tuam Naso vellet habere chelyn.
Sed quia nunc ipsi tenera sua messis in herba
Surgit, & ad primas fontis anhelat aquas:
Maluit interea studium sermone soluto,
Quàm mutus studium non aperire suum.
Accipe mente pia, quæ mens pia promere iussit,
Officiùmq; tui dulce clientis ama.
Qui simul ingenio maior consurget in auras,
Et magis Aonio fonte rigatus erit:

In tua

In tua tunc plenam diffundet nomina venam,
Et tuus addicto pectore totus erit.
Tumodò crescentem studijs, viridiq; sub ævo
Vernantem ingenij respice flore sui.
Grata Deo res est iuuenes pietate fouere
Qui sacra Pieridium carpere dona student.
Hi velut assurgunt plantæ cælestibus aruis,
Ipsius eniteat numinis vnde decus:
Vnde sacrum Christi pastores sumat ouile,
Vnde ferat culti patria ciuis opem:
Vnde senatorum pacatis legibus ordo,
Vnde Machaoniæ prodeat artis opus.
Cetera quid referam? vitæ quibus indiget usus
Omnia quæ doctis sunt repetenda scholis.
Hæc mihi, cur pauci nunc talia munera curat,
Præsidium nobis, & decus vnde venit.
Tu tamen ó curare, pater reuerende, benigna
Diceris & studijs mente fauere pijs.
Macte tibi pietas sic numinis alma rependet
Præmia pro meritis digna ferenda tuis.
Ipso tibi dicet magnas Ecclesia grates
Cuius ab his studijs crescit adauctus honor.
Et quæ doctrinæ Respublica munere floret
Te quoq; dum studijs consulis, ipsa colet
Præcipuè dulces tua per præconia Musæ
Æterni tendent carminis ire sono.

Et te posteritas celebrem mirabitur omnis,
Quà fuerit clario mens tua fida choro.
Ergò age perge decus cœptum pietate tueri,
Perge precor Musis mitior esse bonis.
Quiq; colunt illas, tibi sunt charissima semper
Turbaq; subsidijs ritè fouenda tuis.
In quibus hu nc iuuenem pius amplectère patronus
Qui studuit laudi deditus esse tue.
Me quoq; suscipies placidio si pectore Musa
Quæ nunc nota parum, notior esse potest.

Adre-

Ad Reuerendum in
CHRISTO PATREM D. DOMI-
num Wolffgangum Griefsteterum, Præpositum &
Archidiaconum Berchtersgadensem & Otting-
ensem, Dominum ac Patronum opti-
me de se meritum.

Gratulatio.

HOmerus ille princeps Poëtarum cum vlyffem
tanquã exemplar boni ac sapientis viri propo-
nere, & uiuis quasi coloribus depingere vellet,
inter cæteras eius virtutes, summum atq; singularẽ
in patriam amorem mirificè prædicans inquit: Ni-
hil eum magis in votis habuisse, quam vt fumum è
patrijs focis exilientẽ aspicere aliquando posset. Quæ
quidẽ uox uno ore ab omnibus sanis, doctis, & ho-
nestis hominibus semper approbari commendariq;
meruit. Longum enim fuerit enumerare, quid Pla-
to, quid Aristoteles, quid Cicero, quid item alij præ-
stantissimi ac sapientissimi viri de amore ac pietate
in patriam scriptis suis laudatissimis proditum reli-
querint. Etenim si uis ac sensum naturæ ipsius con-
sulamus, quid nobis gratis esse debet, quid per De-
um ~~immortalem~~ iucundius, ac præciosius hac ipsa
patria,

patria, cui parentes, ac maiores nostros, cui uitam, sedem, opes atq; fortunas nostras, cui deniq; leges, pacem, disciplinam cæteraq; incolumitatis ac dignitatis nostræ innumera beneficia debemus? Quærat fortasse R. P. T. antistes ac patrone colède, quorum hæc tam altè repetita commemorem? Equidè in nullum alium finem, nisi vt ostendam, ea omnia, quæ de charitate patriæ prædicari possunt, cum ad magnificam aulam tuam, hoc est, dom ciliū pietatis ac virtutis, tum ad tuam adeò, Patrone colende. R. P. mihi referenda esse. Quippe hîc tuis auspicijs, à primis ferè incunabulis, honestissimè educatus, optimisq; vitæ institutis ac moribus conformatus, & ad hæc ipsa humanitatis ac literarum studia, sine quibus vita hominis quodam modò mors est, adhibitus fui. Ac non solum principia studiorum meorum R. P. T. debeo, sed etiam qualescunq; progressus hætenus per tenuitatem ingenij mei facere mihi licuit, eidè gratisimo ac dediussimo planè animo, velut par est, ascribo. Tuo enim auspicio, tuo hortatu, ac patrocinio Ingolstadium primum perueni, vt illîc maiorem ingenij cultum caperem. A tua adhuc singulari benignitate atq; beneficentia totus dependeo, in tua pientissima paternitate, post Deum optimum Max: spes omnes meas colloco atq; defigo, dum in hoc studiorum meorum cursu, quem

quem nunc in alma Viennensi vniuersitate prosequor, ad metam contendere summè gestio. Quare non immeritò facere mihi videor, si R. P. T. Germani Patris loco agnoscam, si aulam illam tuam non minus virtute & disciplina, quam splendore & magnificentia florentem tanquam dulcissimam patriam exosculer. Idq; tantò magis, quantò ea beneficia, quæ hinc ad me demanarunt, maiora atq; præstantiora sunt, quam ea, quæ vel à parente meo, vel à lare illo, & domicilio natiuitatis meæ accepi. Etenim quòd in hanc lucem aditus sum, & vita ac corporum constitutione fruor, his quidem tribuendum est: mentis autè excolendæ, quæ pars est corpore longè potior, ac diuinior, & vitæ rectè instituendæ, id quod demùm viuere est, T. certè R. P. dux atq; autor mihi extitit. Accedit huc quòd ipse parens meus à R. P. T. tantis beneficijs affectus ornatus, atq; euectus fuerit, vt ab ea ipsa tam fundamenta rerum ac fortunarum suarum, quam incrementa traxisse videtur. His igitur de causis reuerende Domine Antistes, ac patrone humanissime, amens profectò sim, si non intelligam, quantum gratitudinis, quantum obseruantia, atq; amoris R. P. T. debeam: excors uero, & hyberna glacie torpidior, si hoc tempore non declarem, ac læticia, plausu & gratulatione in accelsione noui honoris tui, Præposituræ scilicet Ottingen-

B sis,

sis, totus incalescam. Gratitude certè cū omnes ho-
mines magnopere decet, tū eos inprimis, qui se hu-
manitatis & bonarum literarū studiosos perhibent.
Hi enim dum veterum monumenta, dum rerū na-
turas perlustrant, inueniunt in ipsis animantibus ac
feris bestijs mira quædam uestigia gratitudinis im-
pressa: Inueniunt, inquam, etiam leones benè de se
meritis gratiam habuisse: Inueniunt dulcissimum
illud ciconiarum αὐτὴν λαοφύειν. In his enim auibus miri-
ficè natura gratitudinis affectū ob oculos nobis po-
suit, dū parentes senio confectos humeris suis aqua-
tum vehunt, cibis allatis fouent ac pascunt, identidē
hospitibus illis, in quorum tectis nidificant, pullum
semper discedentes pro gratitudinis symbolo relin-
quunt.

Omitto cætera huius generis, quæ physiologo-
rum libris nobis sunt prodita, ac breuiter concludo,
id quod res est, mihi rectè videri gratitudinem ma-
trem, originem & fontem esse omnium virtutum.
Atq; hoc est nimirum, quod vsitata lentetia fertur.
Ingratum si dixeris, maledicta omnia dixeris. Si en-
im in vno ingritudinis vitio omnium vitiorum
fons atq; origo inest, contra fieri necesse est, vt à gra-
titudine tanquam matre virtutes cunctæ producan-
tur. Gratitude est igitur, quæ nos docet pietatem,
obediētiam, & cultum erga Deum, à quo creamur,
& con-

& conseruamur, & salute æterna donamur. Gra-
titudō est, quæ nobis Magistratus nostros, quæ præ-
ceptores, patronos, parētes charos atq; amabiles red-
dit, eorumq; reuerentiam animis nostris ita inducit,
vt ijs subesse, ijs parēre, honorem, studia, atq; obse-
quia omnia præstare libenter & vltro velimus. Gra-
titudine iusticia pariter & amicitia conseruatur. Hæc
enim nunquam committet, vt inæqualitas aut in-
mercibus earumue precijs, aut in honoribus præ-
mijsq; distribuēdis, aut in beneficijs remunerandis
harum virtutum & necessitudinum harmoniã tur-
bet. Quid temperantia? nonne tum rectissimè ex-
ercebitur, si intelligemus, nos in vsu donorum Dei
reuerenter & summa cū gratitudine versari debere?
Aut fortitudo, si sentiemus nos patriæ, nos paren-
tibus, nos magistratibus nostris hanc pietatē & gra-
titudinem debere, ut pro ipsis fortiter ac strenuè pro-
pugnemus? Ab hac igitur virtute, imò matre vir-
tutum vt dixi, qui discedere audeat, ac se turpissima
ingratitude macula cōtaminare, is nonne dignus,
qui ita scēdissimis Stygmatis muratur, quemadmo-
dum miles ille in exercitu Philippi Macedonis, qui
cum ex vndarū periculo seruatus, a hospitio à quo-
dam exceptus fuisset, ibiq; per liberaliter habitus, à
frigoris & vulnerum vi recreatus, & sanitati ac pri-
stinis viribus restitutus, ausus deinde eiusdem hospi-
tis sui,

B ij tis sui,

tis sui , à quo tanta beneficia acceperat , prædium à Philippo rege rerum omnium ignaro sceleratè petere, eoq; impetrato iustum Dominum , & non hospitem , sed humanissimum conseruatorem suum exturbare, dignum profectò sceleri suo præmiũ reperit. Philippus enim postea rem omnem edoctus candenti ferro talem notam eius fronti inuri iussit. Hospes ingratus. O iustissimum regis iudicium. Tales notas in fronte gerere eos omnes decebat, qui adhuc detestandam ingratitude labem à se remouere nondum satagunt. Et profectò hi iudicium diuinum non effugient, quod illis seriò comminatur verbis Salomonis optimi ac sapientissimi regis: Nò recedet malum à domo ingrati. Quare, Antistes Reuerende, vt ad rem redeam, cum agnoscam, quanta pro immortalibus beneficijs tuis gratitudine me R. P. T. obstrictum atq; obæratum esse oporteat, nullo modo præterire possum, quin eam quibuscũq; rebus atq; officijs fieri liceat, significare studeã. Inter cætera verò gratitudinis officia, quæ quidem patrono cliens suus præstare possit, non minimum illud esse duco, si honore, dignitate, & foelicitate eius ex animo lætetur, si idem gratulatione, cuius à gratitudine ipsa nomen deductum videri potest, liquidò & significanter ostēdat. Itaq; dabit mihi R. P. T. hanc veniam atq; facultatem applau-

plaudendi nouis titulis & honoribus suis : dabit aures faciles ac benignas, quibus voces istas gratulationis meæ candidè & hilariter excipiat. Et si enim R. P. T. pro singulari modestia sua non delectatur strepitu magnificentæ, nec in dignitate, amplitudine, aut gloria, sed potius in ipsa virtute ac pietate summum fœlicitatis gradum sapienter constituit, imò potius oneris tantum sibi accedere, quantum honoris accessit, rectè intelligit: tamen propterea ad has gratulandi partes me cunctantio rem reddi minimè decet Cuius enim esset stuporis, aut impietatis potius non lætari, ac summam voluptatem capere aucta atq; amplificata eius dignitate, quæ propter amplissima merita vita ipsa mihi cariorem esse deceat? Est hoc animis & pectoribus nostris insitum, est in intimis naturæ visceribus ingeneratum, vt quemadmodum dolere, & acerbè ferre eorum, qui nobis chari sunt, miserabiles atq; infestos casus, ita exilire gaudio, & congratulationibus effundi in eorundem secundis, prosperisq; rebus soleamus. A quo sensu qui alienus est, is monstrum potius naturæ, quam homo dici meretur. Ego uerò qui humani nihil à me alienum puto, qui deniq; humanitatis ac virtutis studia ita semel amplexus sum, vt ea non in literis ac syllabis tantum, sed in ipsis animi & mentis meæ tabulis impressa habere cupiam, non

B iij possum

possum nō vehementer læticiā perfundi, ex hoc longè optatissimo nuncio, quo R. P. T. dignā habitam esse intellexi, cui noui insuper honores, noua prælatura, ac gubernatio demandaretur. Ac si fortasse non finit hīc R. P. T. vt sibi priuatim gratuler, certè Reipub. gratulandum est, quæ talem gubernatorem nacta est, qui religionis, honestatis, disciplinæ, legum, doctrinæ præsidia, atq; ornamenta stabilire conseruare, propagare & velit & possit: gratulandum est ipsis virtutibus, quarum laus ac commendatio publica quodammodo mihi efflorescere videtur, dum R. P. T. hoc est, singulare, atq; diuinum maximarum virtutum receptaculum dignitate, & honoribus decoratur. O faustum illum diem, ô foelicia suffragia. Norant illi nimirum, qui R. P. T. hanc prouinciam iniungebant, quā castè integreq; multos per annos in altera gubernatione tua versatus esses: Norant spectatam, & iam ingrauescente ætate maturam prudentiam, grauitatē, iusticiā, fidem, & dexteritatem tuam. Videbāt quantum autoritate & gratia valeres apud sumos quosque & principes viros, qui quidē illum ipsum Reuerendissimum atq; Illustrissimum Præsulem, Archiepiscopum Salisburgensem Dominum adeo clementem & beneuolum experiris, ut te, quod dicitur, in sinu fouere, & in oculis quodammodo ferre
videa-

videatur. Amat enim in te sapientissimus ac optimus ille Princeps singularem consilij grauitatem, inculpatam vitæ atq; animi integritatem, eximiam ingenij ac morum suauitatem: atq; his præclaris dotibus tuis sic delectatur, vt te in magnis ac serijs deliberationibus te in lenitate conuictus ac consuetudinis familiariorum subinde adhibere, & requirere soleat. In quo miror, quam consentiat cū Agamemnone illo Homerico, qui Nestorem sibi adiunctum esse a deo gaudebat, ut diceret, se optare plures habere secum Nestori similes: Miror quanta sit vis, atq; cõciliatio virtutis, quæ potentius mirabiliusq; præstantissimorum hominum animos inter se conso- ciat, copulat, atq; constringit, quam adamas ferro adglutinatur. Sed redeo ad institutum, ac, vt dixi, gratulor illi Reipublicæ, quæ R. P. T. habenas suas permisit. Sentiet hæc atq; experietur re ipsa verissimum esse illud Platonicum, videlicet tunc beatas esse Respub. cū Philosophi imperent, aut ij, qui rerum summæ præsent, Philosophorum cõsilio vtantur. Hi enim non imperitia labuntur, non ambitione & alijs cupiditatibus iactantur, vt res sursum ac deorsum misceant, aut ad priuatum commodū, quo nihil Rebuspub. perniciosius esse potest, cuncta referant, sed omnia moderatè grauitè, prudenter ad æqui boniq; normam exigunt, & salute ciui-
um,

um, vtilitateq; publici cūcta metiunrur. In quo tantum abest, ut R. P. T. aut scientiarei benè gerendæ, aut voluntate, Philosophorum cuiquam cessura sit, vt etiam mente Theologica, ac pietate incomparabili Philosophicum ^{ἀριστοτελική} longè superatura esse videatur. Habebit igitur te primum religio vigilantissimum ac fidelissimum patronū, & huc curas atq; cogitationes omnes tuas conuertes, ut gloriam Dei, vt Ecclesiæ salutē tam in ista noua Diocæsi tua, quam in altera priore augere, propagare, & promouere possis. Deinde vt pacatè, iustè, honestè ciuium tuorum societas inter ipsos constet, prouidentia atq; æquitate tua perficies. Præstabis etiā, vt scholarum, quæ seminarium Reipub: atq; ecclesiæ rectè dicuntur, ratio habeatur, & vt ij, quorum ingenia aliquando ad frugem peruenire possint, nō negligantur, aut idoneis præsidijs destituātur. Quid multa? eū te geres, qui semper fuisti ac te ipsum imitaberis, vt pote à nullo alio rectius boni gubernatoris exemplum petiturus. Quem quidem me hercle virtutes ipsæ sic congratulabundæ mihi iam cōpellare videntur: O dulcissimum decus & ornamentum nostrum. Tibi quidem istud laudi est, quod incremento honoris tui, neq; extolleris, neq; delectaris admodū. Eo enim impensius te diligimus, quod nos nudas, ac sine vllius precij, aut commodi spe sectaris,

ctaris, existimans scilicet, id quod resest, etiam si nul-
læ externæ commoditates accedant, in nobis ipsis
abundè tibi precium constitutum esse. Verum ta-
men nobis lætandum, nobis gestiendum, ac congra-
tulandum est, quòd cultores nostros in altum eue-
ctos videmus. Quò enim pertinacius cæca illa Mun-
di regina volubili rotæ insistens, nobiscum bellige-
ratur, ac plerunq; indignos euehere, probos atq; in-
dustrios deprimere conatur: hoc magis nos id spe-
ctare, & in eo summò lætari conuenit, vt nostrarū
legum obseruantissimus, quisq; fructu & mercede
laboris sui non defraudetur. Atqui merces ea in ho-
nore & gloria potissimum cōsistit. Honos est, qui
non artium solum, sed etiam virtutum studia alit,
excitat, confirmat. Nec est, quod quenquam pigeat
aut pœniteat huius præmij. Etenim hic ordo diui-
nitus institutus est, vt rectè facta honoris & gloriæ
merces, tanquam vmbra corpus suum consequatur.
Vult enim Deus sic conspici lucem illam discernen-
tem turpia & honesta, quæ est norma quædam im-
mota mentis ac sapientiæ suæ. Vult secundum hanc
improbos & facinorosos notari ignominia abster-
reri probro, et dedecore, coerceri pœnis atq; miserijs:
contra verò gloriæ & scælicitatum stimulis excitari
proborū industriam, crescere ac corroborari virtu-
tem conseruari, ac defendi honestatem: Deniq; vult

C autor

autor & conseruator omnis veritatis, honestissimas
quasq; actiones testimonio atq; eulogio suo, quod
in honore, & dignitate elucet, ornare, celebrare, ac cō
mendare, commendatus apud omnes in admiratio
nem, amorem, atq; æmulationem ponere. Quare
minimè audienda est Cynica illorum Philosophia,
qui honorem & gloriam omnem aspernabile mel
le debere disputant. An enim aspernabimur uerita
tem iudicij diuini? an testimoniū illud quod trans
fuso in mentes nostras radio diuinæ suæ lucis ac sa
pientiæ, tam de uirtutis præstantiâ, quam de vitio
rum foeditate clarissimum ac sincerissimum extare
voluit, aut negligi, aut obliterare patiemur? Hoc ve
rò non sit ταπεινός, sed Deum ipsum superbè fasti
dire, & contumeliâ afficere. Quare vt nō præter mo
dum & rationem affectanda est gloria ac dignitas,
(habet enim ea Crocodili naturam, ac cupidè teme
req; insectâtes fugitat) ita cum iustè obtingit, ac pro
rectè factis testimonio nos ornat suo, hoc est, iudi
cio, & grauitatæ sententiæ diuinæ cōprobatos pro
nunciat, certè ea nequaquam contemnenda, aut re
pudianda erit. Hæc te ornatissime Mystra noster co
gitare oportet, ac in honoribus & præmijs istis vir
tutum tuarum læta mente acquiescere, vt qui agno
scas, te singulari prouidentia numinis his insigniū
esse primū, quo manifestius ac illustrius fiat iudi
cium

cium mentis diuinæ, quæ rectè & præclarè agentes honorari, in altum euehi, dignitate & bonis omnibus exornari vult, sicut e contra improbos deformari & in turpitudinibus ac probris volutari: Deinde vt in memoria, ac scopo omnium actionum tuarum illud assiduè obuerfetur: ideò nimirum te in hoc fastigio constitutum esse, quò benè mereri de Repub. studeas, Ecclesiæ, & religionis curam geras, literarum decus benignè, liberaliterq; tuearis. Quæ quidem officia si strenuè tibi obeunda putaueris, nihil est quod pro loco ac ratione honoris tui Deo gratius, nihil quod societati humanæ vtilius, nihil quod ad illam testem certè & comutem indiuiduam benefactorum, sempiternitatè nominis puta, firmitus gloriosiusq; præstare poteris. Hæc si vna voce cunctæ ad te virtutes loquantur, ecquid, Antistes Reuerende, futurum est, ut te grauissima sua commonefactione permoueant, humanissima congratulatione delectent? Sed loquuntur profectò, loquuntur non modò vniuersæ. Sed singulas ad eò te circumstare, & partim collaudando, partim cohortando æquissimis tuis auribus sese insinuare credas. Ac prima quidem Religio mater & dux reliquarum omnium virtutum vnicè gaudens tua in se fide, atq; obseruantia suas tibi obedientissimo filio diuitias incredibiles, suas felicitates immensas, sua decora atq; ornamenta pla-

nè diuina largissimè pollicetur, offert, exhibet, Oet
verè sapientem ac beatum inquit, qui nihil habere
cultu meo antiquius in animum tuum induxeris,
Ego enim illa sum, quæ aduecta de cælo, ac per fili-
um Dei è sinu æterni Patre prolata, sola ancipites
mortalium vias dirigo, & lucerna sum pedibus eo-
rum, ne in tenebris erroris, ne in laqueis peccati &
mortis impliciter hæreant. Ego sum illa regina om-
nis sapientiæ, perfectio, anima, & lumen omnis do-
ctrinæ, consilij, atq; operis humani. Sine me frustra
est, quicquid omnis ingeniosorum hominum ve-
natur labor. Frustra opibus, frustra honoribus, fru-
stra scientijs insudatur. Quid enim prodest, si hæc
omnia, quæ rarò diuisa ac singula alicui contingunt,
vniuersim quis adeptus fuerit: at de salute animæ,
de hæreditate regni cœlestis adëunda nullam dū cer-
tam viam ac rationem cognouerit. Fluxa sunt, heu
fluxa sanè, caduca atq; momentanea, quæcunq;
mortales tanta contentione, tanto ardore, ac studio
sectantur: atq; in medio vitæ curriculo miseros nu-
dos, atq; inermes eos morti atq; exitio lempiterno
prostituunt, nisi consilijs, monitis, atq; præceptis
meis sustententur. Ego vulneribus peccati, terrori-
bus mortis, insidijs Satanæ, corruptelis Mundi, ille-
cebris carnis sola mederi noui, ac meum militem ita
instruere, armare, corroborare, vt cum tantis hosti-
bus

bus congregiendi victoriam reportare, ac æternę beatitudinis particeps fieri queat. Quæ res omnes huius Mundi thesauros, omnes delicias ac voluptates omnes glorias, victorias, triumphos longè profectò exuperat. Quatenus igitur me colis, obseruas, veneraris, rectè sanè & prudenter, facis, qui ea cogites, quæ sunt ad salutem tuam, nec imiteris fatuas illas virgines, quæ cum securè oleum meum, hoc est sacrosanctam doctrinam, ac saluberrimos monitus negligenter, contemnerentq; postea, dum vacuæ earum lampades depræhenduntur, repente à sponso cœlesti omnibus vitæ gaudijs exclusæ sunt. Perge itaq; qua cœpisti via, atq; hoc etiam atq; etiam vide, vt non modo teipsum in studio pietatis exerceas, sed vt etiam Christi sacrum ouile tanquam fidus ac vigilãs pastor benè regas, vt excubes aduersus vim luporum, & fraudes vulpecularum, vt sincera atq; salubria pascua ouibus tuis proponas, vt noxia atq; venenata cupccta grauiter euellas. Memento illud assiduè, quantum onus ei incumbat, cui gregus præciolo Christi sanguine redempti cura demãdata sit. Quanto maius est illud precium, tantò seuerior ratio à commissi gregis procuratoribus exigetur: quanto seuerior ratio exigetur, tantò impensior cura adhibenda erit, ne hîc iactura aliqua committatur. Verum quis tanta religionis, aut reliquarum virtutum

culogia satis oratione complecti queat? Video iam
astare Iustitiam, & mirificè collaudare P. T. quòd
te custode, te vindice ac defensore, æquale ius vbiq;
apud subditos P. T. vigeat: quòd neq; gratia, neq;
preces, aut precium plus valeant, quam bonitas cau
sæ: quòd nemo seu pauper seu diues in iniurijs ac de
lictis sibi impunitatem possit promittere: nemo bo
nus atq; innocens violentiam aut oppressionē cu
iusq; timere necesse habeat. Fingant, inquit, Poëtæ
me hominum improbitate è terris exactam ad syde
ra reuolasse. Ego certè quamuis multis ac magnis in
locis exul, tamen vel in tuis istis tractibus, in tuo An
tistes optime, patrocínio rectè & suauiter conque
sco. Tu nunquam permittes, vt te viuo ac supersti
te, corā tribunali tuo plus malitia & calliditas, plus
~~in~~ aut prærogatiua cuiusquam possit, quā le
ges ac sanctiones meæ. Astipulantur his mansuetu
do, & clementia, & sibi quoq; bellè cum R. P. T.
conuenire prædicant, dum verè tanquam pius cle
mens ac misericors pater in subditos tuos ita iustitiã
exerceas, vt tamen nec rigore, aut austeritate nimia,
ne dum acerbitate quisq; à te premi aut vexari videa
tur. Candidè enim & benignè te sanare omnia non
lædere, mitigare, non exacerbare, fouere non perdere
semper conari. Tecum esse, qui ad ignoscendū, qua
tenus res ferat, promptus ac velox, ad puniendū tar
dus

duſ ac circumſpectus ſit, qui præterea in omni bene-
ficentiæ ac humanitatis genere bene de omnibus pro-
mereri ſtudeat, qui deniq; affabilitate, commodita-
te, & lenitate incredibili ſeſe apud omnes amabilem,
ac charum potius, quam aut formidoloſum, aut in-
uiſum reddat. Quid iam de temperantia, & cogna-
tis ei virtutibus dicam? Quæ cum huius ſæculi luxu-
riem plusquam Sybariticam magnopere deteſtatur,
cum immanes profuſiones, helluationes, ac perpo-
tationes iſtas, quibus orbis ferè cunctus nunc im-
merſus eſt, vel beſtijs iſtis indignas pronunciat, cum
oſtendit, atq; exagerat vehementer, quanti ſit ſcele-
ris, tam irreligioſè abuti creaturis & muneribus di-
uinis, affligere corporis valetudinem, proſternere vi-
res ingenij, exhaurire facultates, & paternos, auitos-
què cenſus, porrò tantis diſpendijs nihil aliud quam
Tartareos cruciatus redimere, & cum breui non vo-
luptare, ſed furore, atq; inſania potius regni cœleſtis
gaudia commutare: tum verò ampliſſimè contra iſt-
hanc abſtinentiam ac moderationem tuam cōmen-
dat, qua perficis, vt neq; irreuerentius habeantur bo-
næ creaturæ, ſeu dona Dei, neq; crapula oneratus
venter aut ſanitatſ robur imminuat, aut ad res ge-
rendas ineptitudinem quandam inducat aut pietatſ
& caſtitatſ ſtudijs officiat: poſtremo vt neq; pro-
digalitati detur aliquid, aut ad luxum, aut inſolen-
tiam,

tiam, pompam atq; fastum inanem compositum
appareat: sed vt omnia temperata frugalitate sic ad-
ministrantur, vt cum nihil necessitati, nihil elegantię
nihil amicorum honori, nihil bonorum indigen-
tię, nihil pauperum eleemosynis, nihil tamen etiam
opibus accopijs tuis decedat; sed vt eæ tam ad vsus
præsentes, quã ad augenda præsidia, atq; ornamen-
ta gazophylacij abunde sufficiant. Iam ne circa om-
nia ad tædium vsq; immorer, libet maximè referre,
quantopere vel honori tuo assurgant, vel suum tibi
vicissim honorem commendent bonæ literæ. Ha-
rum vero suauissima voco te sic compelli purabis.

O alumne, cultor, & patrone singularis studiorū
nostrorum. Quam meritò de tuis honoribus omnis
hic virtutum lætatur chorus, tam & nobis iurè gau-
dendum atq; gratulandum est. Vt enim virtutum,
sic & artium bonarum studia semper coluisti. Neq;
verò hoc temerè fit, quòd hæc ipsa studia in eodem
homine coniuncta reperiantur. Est hæc vis in do-
ctrina atq; institutione nostra, vt nisi mōstrosa pla-
nè ac distorta natura repugnet, homines probos, in-
dustrios, ac omni genere virtutis præditos efficiat.
Quare nostrum munus est, nobis debent hæc ipsæ
virtutes, quicquid ornamentorum in hac pulcherri-
ma indole tua excitarunt. Quò magis speramus, fo-
re, vt cum memineras, te qualis, ac quãtus, quantus

es,

es, talem actantum ex nostra officina prodijisse, semper nos, id quod facis quidem, diligas, foueas, tuearis, ornes. Equidem quantus hoc ferreo atq; exulceratissimo sæculo nõ solum apud ignobile & indoctum ni vulgus, sed etiam apud quosdam in superiore loco positos, nostri regnet ac dominetur cõtemptus, nemini est obscurum, qui præsentem rerum faciem nõ ignorat. Omnia vel gulæ, & ventri seruiunt, vel fucato strepitu ambitionis, vel inexplebili quæstus & nummi auiditate plena sunt. Pietas, integritas, candor, honestas, inania nomina sunt. Et vt hæ res pulcherrimæ, sic etiam nostrum decus vilescere, ac floccipèdi cœpit. Nihil aut sordido cerdoni, aut pururato Mydæ cū literis, dum modò quod aut quæstu suo corradat, aut luxu absumat, egregiè suppetat? Intereà iacent multa præclara ingenia, quæ si excolerentur, aliquandò Reipub. summo ornamento atq; emolumento esse possent. Sed quia negliguntur turpiter, & necessarijs destituta præsidijs, tristissimo paupertatis onere succumbunt, fit, vt eorum mensis tenera moriatur in herba. Quorum fortunam simillimam dixeris miserrimo illi Lazaro, qui ante fores impij epulonis iacebat, micas tantum petens de opipara ac splendida ipsius mensa decedentes. Verù & hoc misero denegabatur. Sic planè nunc famelicæ literæ cū squallidis atq; egenis nostris cultoribus hoc

D impe

impetrare non possumus, vt quod ex opulentia, luxu ac splendore aliorum superuacuum decidi poterat, ad nostram saltem inopiam subleuandam cederet. O mores, ô tempora. An non eæ sumus literæ, quæ conseruamus & propagamus sacrosanctum veræ religionis depositum? sine quibus nec conscribi, nec intelligi, nec explicari diuina oracula potuerunt. At quæ oracula? Quibus sumus ille parës, & autor vniuersi miseris mortalibus arcanam & cœlestem sapientiam suam, & admirandâ numinis ac voluntatis suæ cognitionem communicat, sine qua nemo ad salutem peruenire, aut æternæ vitæ hæres fieri potest. Itaque vt huius cognitionis thesaurus conseruaretur, iam inde vsque ab initio, singulari Dei prouidentia literæ religionis comites atque custodes fuimus, & templis siue tabernaculis Ecclesiarum scholæ nostræ adiunctæ fuerunt. Ex scholis olim prophetæ, & eorû discipuli diuinæ legis interpretes, ex scholis Basilij, Hieronymi, Augustini, Ambrosij prodierunt, quorum omniû hæc militia, hæc constans atque perpetua contentio fuit, vt religionem veram defenderent, ornarent, explicarent, vt voluntatis diuinæ salutarem noticiam inter homines longè lateque diffunderent. In qua statione militantes, quantum literarum præsidio adiuti fuerint, satis res ipsa præstantissimis ipsorum monumentis loquitur. Iam si reliqua perse-

qua-

quamur, in quibus omnis potissimum humanę vi-
tę cultus, dignitas, atq; incolumitas consistit, non-
ne vbiq; se offeret, effundet, elucebit literarũ lumen.
Literę morum decus informamus. Rempub. atq;
Oeconomiam saluberrimis rationibus & præceptis
instruimus. Historiam testem veritatis, nunciam ve-
tustatis, magistram vitę, vitam memorię nostris
coloribus adornamus, & ex ea ceu diuite cornu co-
pię admirabilem exemplorum varietatem suppedita-
mus, in quibus & iudicij ac prouidentię diuinę
manifesta atq; illustria testimonia, & prudentię, cal-
liditatis imperitię, probitatis, improbitatis, atq; a-
deò totius vitę, & gubernationis humanę multipli-
cium consiliorum, conatuum, morum, occasionũ
factorum, casuum diuersitate insignitę, fœlices pa-
riter & calamitosi exitus, quid expetendum, quidue
fugiendum, quid sperandum, aut timendũ sit, quo-
modo gratię & beneuolentię diuinę fauor retinen-
dus, quomodo feroces impetus intra septa reuocan-
di, & πολυπραγμοσύνη, & confidētia, atq; audaciã compri-
menda, graphicè demonstrant. Quid de Mathema-
ticiis, quid de Physicis dicēdum? quę profectò cun-
ctā talia sunt, vt & societati, vitęq; hominum per-
multas vtilitates adferant, & in admirationē, amo-
rem, atq; obseruantiam numinis ipsius bonos & cor-
datos contemplatores rapiant, dum videlicet hunc

mundum non casu cœpisse, aut ex atomis confluisse, ut volunt Epicuri de grege porci, sed ab æterna quadam mente architectatrice mirabili cōsilio ac ratione conditum & formatum esse, clarissimis indicijs coarguunt, ac sapientiam, potentiam, & bonitatem illius infinitam planè oculis repræsentant. Porro quis dicendi finis erit, si de Medicinæ, de iuris ac legum prudentiæ, de artium earum, quibus orationis formandæ ratio continetur, dignitate, necessitate, atq; utilitatibus immensis verba facere velimus? Solem profectò è mundo iustulerit, quisquis harum pulcherrimarum, atq; utilissimarum rerum vim, speciem & decus, tollere velit. Ac iam ille barbarie infinita, & tenebris plusquam Cymmerijs contactam hominum longè miserrimorum, ac ne hominum quidem, sed pecudum vitam nobis reliquerit. Quare cum tanta sint munera, atq; ornamenta nostra, quæ ad cultum ac præsidium vitæ humanæ conferimus, an non stolidi, atq; adeò scelerati illi habendi sunt, qui nos contemnunt, præmunt, & vel iniquè fortunas nostras diminuunt, vel indignè destituunt. Verum ab horum agresti, & Cyclopica importunitate longè tua, Pater colende, dissentit ratio, qui & ipse literarum studijs tãtopere inuigilasti, ut doctrinam haud vulgarem consecutus sis: & præterea magno favore complecteris, amplissimis beneficijs

cijſ ornas, promptiſſima liberalitate foues eos , qui
aut nomine eruditionis clari iam ſunt , aut ad eandē
iugi atq; nideſſo ſtudio aſpirant. Qua in re vt ſtre-
nuè pergas, propone tibi illa quæſo, quæ ſumma atq;
immenſa ſunt, immortalitatem nominis, quā dant
literæ cultoribus ac patronis ſuis vtilitatem, neceſſi-
tatem, decus ſalutem Reipub. atq; Eccleſiæ, quę qui-
dem promouet ille, qui literas promouet , fauorem
& gratiam Dei omnipotentis , ad cuius vineam ex-
colendā è literis ac ſcholis noſtris operarij emittendi
ſunt. Hanc antiſtes ac Patrone Reuerende, cum alia-
rum virtutum, tum etiam poſtremò literarum vo-
cem aures tuas inſclamare ſubinde memineriſ. Qua-
rum cum haud dubiè grauiſſimam autoritatem a-
gnoſcas ac magnificiaſ, ego quoq; illarum nomine
& verbis me R. P. T. humiliter comēdo. Ego
iſ ſum, pro quo ex parte interceſiſſe, & hæc locutæ
literæ eſſe videntur: quippe qui in earum ſtudia tuo
ductu, tuo auſpicio , atq; hortatu ingreſſus ſim , in
iſdem verò progredi , & præclarum aliquid conſe-
qui nunc adeò cupiam , vt vitam mihi acerbam pu-
tem, niſi voto meo potiar. In quo T. R. P. au-
xilium meritò ſperare atq; implorare debeo, vt eodē
autore atq; adiutore confirmentur, & ad finem op-
tatum perducantur mea ſtudia, quo auſpice ac duce
ea primū inchoata fuerunt. Sanè R. P. T. & per

se præstare multum poterit, quo minus honesti conatus mei subsidijs necessarijs defraudentur, & apud Reuerendissimum ac clementissimum Dominum nostrum, Archiepiscopum Salisburgensem, apud quem autoritate & gratia plurimū valet, me sic de meliore nota commendare, vt Illustrissima ipsius celsitudo studia humillimi sui clientuli patrocinio munificentia suæ complecti, ac promouere non dedignetur. Quod quidem cum pium, & Deo gratū opus esse R. P. T. pro sua sapientia, multò quam ego melius intelligit, tum si quid opera ac diligentia mea in bonis disciplinis aliquando profecero, id vt ad patriæ, eiusdemq; Domini ac Præsulis Reuerendissimi, iuxta ac R. P. T. dignitatem, vtilitatemq; summa cum obseruantia, ac gratitudine referatur, modis omnibus elaborabo.

Andreæ Charopi Au
STRIACI LANGENLEYSEN-
sis epigramma in Momum.

*Q*uid non lingua mali fingis suffusa veneno?
Multa tuis pereunt oppida sæpe dolis.
Dente Theonino multoriam multa reprendis
Scripta: nec hinc similis desinis esse tui.

TVL.

TVLLIVS eloquij princeps, tuba, fons & origo
Carpitur indignè, Lior acerbe, tibi.

EVANDRI mater quòd si de morte resurgat,
Non tua deuitet spicula felle lita.

Ausus es infelix vatem Colophonis alumnum
Sapè importunis dilacerare modis.

Præterea inuidiæ stimulis Oestroq; subactus
Ascreum rabido dente notare senem:

Quos tu nec poteris virtute æquare, nec arte,
Lior iners mentis degenerantis opus:

Sint licet illorum monumenta ornata nitore
Perspicuo, Charitum delitijsq; pijs,

Et sale Mercurius niueo, dulciq; lepore
Condierit: te non carpere tanta pudet.

Cur luueni sua scripta audes reprehendere nostro;
Cum tamen his nequeas splendidiora dare?

Nescio quos næuos, putres rubigine dentes
Dum furiose teris, non tolerare potes.

Parcere si non uis alijs, saltem tibi parce,
Hosq; tua mores exue mente, precor.

Nunc (moneo) cessant odiosa uerba lingue,
Teq; ipsum, qui sis, noscere disce prius.

Lædere sed fecunda nisi tua lingua malorum
Desinet insignes relligione uiros.

Fortè pijs aliquis, dignas pro talibus ausis
Qui pœnas statuat, manibus ultor erit.

FINIS

